

The Sources

1. שמות כג: יב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשָּׁבֵת

2. רמב"ם - הלכות שבת פרק כא

א נאמר בתורה (שמות כ"ג) תשבות אפילו מדברים שאינן מלאכה חייב לשבות מהן, ודברים הרבה הן שאסרו חכמים משום שבות, מהן דברים אסורים מפני שהן דומים למלאכות ומהן דברים אסורים גזרה שמוא יבוא מהן איסור סקילה, ואלו הן.

יח המחתיך את הירק דק דק כדי לבשלו הרי זה תולדת טוחן וחייב,

3. שבת דף ע"ב.

והטוחן. אמר

רב פפא: האי מאן דפרים סילקא - חייב משום טוחן.

פרים סילקא - צמ"ס

גרסינן, ולא צסמ"ך, כדפירש זכעור וכו' (חולין קכ, א): מאי קיפא - פירמא, מינלי"ר זלעז (לחתוך לחתיכות קטנות) מחתכו הדק.

4. רבינו נסים שבת פרק ז'

5. שבת דף קמ"א.

אמר רב

יהודה: הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסכינא - שרי, תרתי - אסיר. רבא אמר: כיון דמשני אפילו טובא נמי.

חדא חדא - לחו טוחן

כוא, אלא כללחר יד. דקמשני - שלא זרחיס ושלא זמדוכה.

The Halacha

7. הלכות שבת סימן שכ"א

ז (כג) כ מותר לדרך פלפלין (כד) אפי' הרבה יחד והוא שידוכם בקתא של סכין (יא) (כה) ובקערה:

ז (כג) מותר וכו'. ואם הוא שוחק פלפלין ושאר תבלין במכתשת כדרכו ואפי' גרגר אחד יש בו (כו) איסור דאורייתא משום טוחן: (כד) אפילו הרבה יחד. ודוקא (כו) מה שצריך לו לאותה שבת: (כה) ובקערה. פי' (כח) אבל לא ידוך בקתא של סכינא במכתשת אף דשינה במה שדרך בקתא של סכינא מי' במכתשת (כט) מיחזי כעובדא דחול והי' דרך בקתא ע"ג שלחן או בשולי כלי ע"ג שלחן דהוי תרי שינויי אבל בבוכנא המיוחדת לכתשה אפי' ע"ג שלחן או בתוך הקערה אסור.

ט (לא) מותר לחתוך. דאין טחינה (לד) אלא בגידולי קרקע (לה) ואפי' להפוסקים דס"ל דבהמה נמי מקרי גידולי קרקע לפי שהיא ניוזנת מן הקרקע מי' אין לאסור בזה (לו) דבלא"ה יש פוסקים דס"ל דאין שייך טחינה באוכלין וע"כ מותר לחתוך (לז) אפי' דעתו להניחו לאחר זמן:

ט (לא) מ מותר לחתוך בשר מבושל (לב) או צלי דק דק בסכין: כגכ אצל אסור לחתוך דק דק בשר חי לפני הטופות. (לג) דכואיל ואינן יכולין לאכלו זלל חתוך (לד) קמשוי ליה אוכל (תכ"ד סימן כ"ז (לה) וע"ל סימן שכ"ד):

(לב) או צלי. ואפילו מי שאינו יכול ללעסו (לה) מחמת שהוא קשה ועיי חתיכתו מתקנו לאכילה ג"כ שרי לחותכו דאזלינן בתר רובא דעלמא: (לג) דהואיל וכו': ר"ל דאיכא למימר דטעם הפוסקים דס"ל דאין טחינה באוכלין היינו משום דאין צריך טחינה דאי בעי אכיל ליה כמות שהוא שלם משא"כ בזה דאין יכולין לאכלו כלל בלי חיתוך החיתוך משוי ליה אוכל ושייך בו טחינה (לט) ומיירי בחותך ומניח שיאכלו העופות לאחר שעה אבל בחותך לפנייהם שיאכלו מיד לד"ה שרי וכדלקמיה בס"י בהג"ה: (לד) קמשוי ליה אוכל. ויש (מ) מקילין בזה: (לה) ועיל סי' שכ"ד. ס"ז והיינו דשם מבואר דשווי אוכלא שרי בשבת ומיירי בשאין חותך דק דק [מ"א לקמן].

י נ אסור לגרור הגבינה בשבת (יב) במורג חרוץ בעל פיפיות (לו) שקורין ראל"י:

י (לו) שקורין ראל"י. בל"א ר"יב אייז"ן דכיון שהכלי מיוחד לכך ה"ז דרך חול ודמי לשחיקת תבלין במכתשת וה"ה בכלי אחר המיוחד לכך וא"כ אפי' לאכול מיד אסור אבל מותר לחתכו בסכין דק וכמו לעיל בס"ט לענין בשר דגם זה אינו גידולי קרקע ואפי' קשה מאד שרי כיון דיכולין ללעסה בקושי ושם אוכל עליה וה"ה דמותר לחתכו בקרדום או במגירה שאף שהם כלים שמלאכתם לאיסור מותר לטלטלם לצורך גופם כמו שנתבאר בסימן ש"ה [מעולת שבת ומ"א]. דבר שאינו חפץ לאכלו ולטועמו ולא להאכילו לתינוק אסור ללעסו בשיניו כדי לשחקו משום טחינה דאע"ג דמשנה מ"מ מדרבנן אסור דדוקא לגבי מילה התירו כעין זה לקמן בשל"א ס"ז [אחרונים].

יב * (לח) ע המחתך הירק דק דק

חייב משום טוחן: הגה וה"ה דאסור לחתוך גרוגרות וחרוצים (לט) לפני זקנים (צ"י צ"ס תוספתא) ודוקא (יד) פירות וכדומה לזה אסור אצל מותר (מ) לפרר לחם לפני התרנגולים (מא) דהואיל וכבר נטחן אין לחוש דאין טוחן אחר טוחן (הגכות מיימוני פכ"א ומרדכי ור"ן פ' כלל גדול וסמ"ג) (מב) וכל זה לא מיירי אלא בחותך ומניח אצל חם (טו) (מג) לאכלו מיד (מד) הכל (מה) שרי מדי דהוי אצורר לאכול מיד דשרי (תשובת הרשב"א והר"ן פ' כלל גדול) כדלעיל סי' ש"ט:

יב (לה) המחתך הירק

תלוש ומדסתם (מג) משמע דאפי' בירקות שראוי לאכלן חיינן ג"כ ס"ל דיש טחינה באוכלין: (לט) לפני זקנים. שאין יכולין ללעסו אם לא יחתכנו דק ולא אזלינן בתר רובא דעלמא כדלעיל בס"ט לענין בשר צלי דכיון שהוא גידולי קרקע חמור יותר דעיקר טחינה בגידולי קרקע הוא: (מב) וכ"ז לא מיירי. קאי גם על חתוך ירק דק דק המוזכר בריש הסעיף: (מג) לאכלו מיד. וה"ה דאחד יכול לחתוך לצורך אחרים והם יאכלו מיד וכדאמרינן לעיל אצל בורר [ב"י]: (מד) הכל וכו'. הטעם דלא שייך שם טחינה כשמחתך בסכין אלא בטוחן להניח אבל כדי לאכול מיד ודאי דשרי (מד) שהרי לא אסרו על האדם לאכול מאכלו בחתיכות גדולות או קטנות א"כ הוי דרך אכילתו בכך (מה) וה"ה אם מכין הירק דק דק לפני התרנגולין שיאכלו מיד ג"כ שרי (מו) הואיל ומזונותן עליך: